

*Světlé památce
mých drahých
rodičů*

PŘEDMLUVA.

Právě letos uplyne sto let od doby, kdy lipský učenec Friedrich Zarncke vydal svou významnou knihu o německých Catonech, t. j. o básnických převodech známých latinských Disticha Catonis. Už r. 1935 jsem ve své práci *Der Neusohler Cato* uvedl na podkladě rukopisného materiálu, jež se mně podařilo šťastnými nálezy doma i za hranicemi podstatně obohatit, důkazy proti Zarnckově naprosto mylné hypotéze o vzniku a vývoji německých básnických převodů. Zjistit, z jakých kořenů se skládá mnou objevený bansko-bystrický Cato a jaký jest jeho původ, bylo úkolem mého spisu habilitačního.

V první části této knihy otiskuji kromě úvodu a jazykového rozboru text sedmi celistvých versí podle nejcharakterističtějších rukopisů v pořadí znázorňujícím jejich vývojovou linii. Z těchto versí byla dosud přístupná germanistické vědě toliko jedna. Ani tuto versí, která je základem bádání o německých Catonech, Zarncke neznal. Jaký vliv měly tyto verse na pozdější převody, pořizené S. Brantem a M. Opitzem, jsem ukázal názorně ve své stati *Seb. Branta překlad Katonových distich* (*Časop. pro mod. fil.* 31, 1948, 178—183, 252—267).

Druhá část přináší pojednání o neznámém slezském Catonovi, jeho jazykový rozbor a znění se zřením k známým a neznámým zlomkům. Třetí část pak, jež znamená rovněž novum pro českou a slovenskou germanistiku, se zabývá vyvrácením Schroederovy these o t. zv. částečném převodu lat. Faceta „Cum nihil utilius“ a obsahuje pojednání o původu a nářečí bansko-bystrického Faceta v souvislosti s ostatními příbuznými rukopisy téže verse.

Mimo nářečí dolnoněmecké jsou v mé práci zastoupeny takřka všechny dialekty hornoněmecké. Z toho důvodu jest mou prací považovati za úvod do studia německých nářečí a za příspěvek k dějinám německého jazyka ve 14. a 15. století.

V Poznámkách a ve Slovníčku jsou zaznamenány některé výklady jazykové a příspěvky textově kritické.

Připojené Přehledy v německém a ruském jazyce, z nichž je německý pro mé kritické názory a vzhledem k novým výkladům a neznámému materiálu delší, jsou psány tak, že každý z nich představuje vlastně samostatné pojednání.

Nakonec pokládám za svou povinnost, abych upřímně poděkoval všem, kdož se jakýmkoliv způsobem zasloužili o vydání této publikace, jež byla dána do tisku už v r. 1948. Děkuji zejména Československé národní radě badatelské v Praze za udělení podpory na vědeckou práci v době války, asistentce semináře pro germánskou filologii s. Marii Medkové za pomoc při čtení první korektury a lektoru s. Ladislavu Šwirkovi, který pořídil ruský překlad obsahu mé práce.

Leopold Zatočil.

V lednu 1952.